

יום עיון לחקלאי הערבה בענפי הפירות

2/9/14

**נושא הסקירה: זני הדרים חדשים
פוטנציאליים לגידול בערבה.**

מגיש: שוקי קבניץ' – שה"מ משרד החקלאות

שטחי ההדרים בישראל - 2014

קליפים – 82,000 (מתוכם אור 52,000) ד'

תפוזים – 42.000 ד'

אשכוליות – 41,500 ד'

לימונים – 18,000 ד'

פומלו לבן – 2220 ד'

פומלו אדום – 780 ד'.

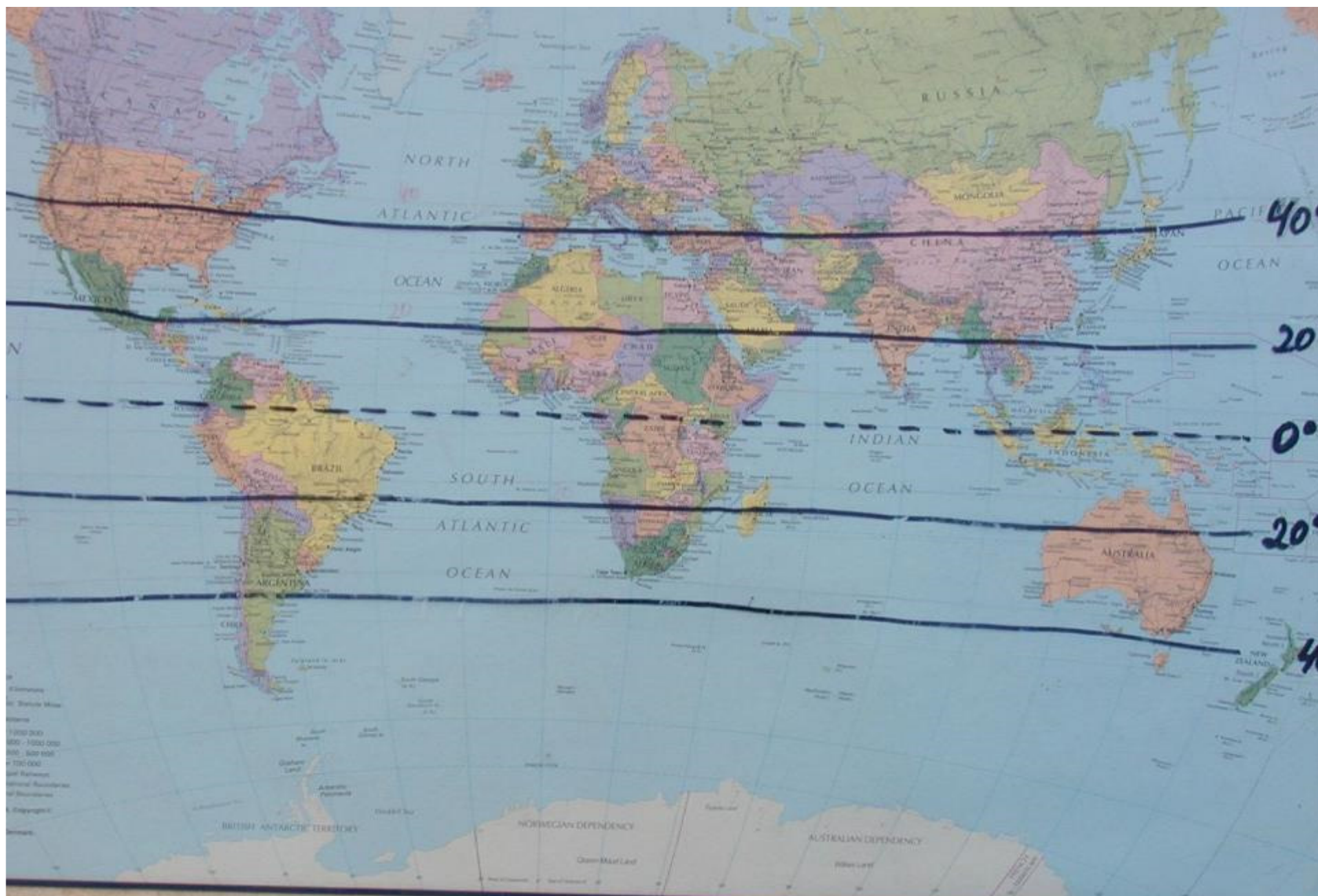
אחרים – 3500 ד'

ס"ה – 190,000 דונים

פריסת שטחי ההדרים בישראל- 2014

- מישור החוף – 95,000 דונם.
- נגב + לכיש - 55,000 דונם.
- עמקים פנימיים - 40,000 דונם. (החולה, יזרעאל, בית שאן, עמק הירדן, גליל מערבי)
- ס"ה כ- 190,000 דונם

CITRUS BELT – חגורת גידול ההדרים בעולם

תקופות גידול ושיוק של פירות הדר

**בכירים - ספטמבר, אוקטובר, חצי נובמבר
(שוקי היצוא טובים).**

**אמצע עונה – נובמבר, דצמבר, ינואר (שוקי
היצוא באירופה מלאים)**

**סוף העונה – פברואר, מרץ, אפריל, מאי (שוקי
היצוא טובים)**

- מקטיף ועד הגעה לשווקים 14-21 ימים.

עלויות הקמה, יצור ופדיון בזני הדרים

1. עלות הקמה עד ניבה: 8000-9000 ₪
(שנת הקמה + שנתיים גידול)
2. עלות יצור בניבה מלאה: 4000-4500 ₪
לדונם כולל קטיף. (שנה רביעית משנת הנטיעה. נטיעת 2010 – ניבה מלאה בעונת הקטיף 2014/15).
3. יעדי שיווק: פומלו- מקומי ויצוא. לימון – מקומי ויצוא. ליים – יצוא ומקומי.
4. יעד כלכלי: פדיון 8000 – 10,000 ₪/דונם.

'אור' דל זרעים: הבשלה ינואר –מרץ

זני הדרים פוטנציאלים לערבה – 2014

1. עליזה – זן חדש דמוי אשכולית מתוקה. טעם מעולה ומיוחד. מעט ניסיון גידולי. אין ניסיון שיווקי.
2. רדסון – זן חדש דמוי פומלית אדומה. יש ניסיון גידולי. יש ניסיון שיווקי ראשוני
3. לימונים- ניסיון גידולי ושיווקי רב. בעיקר שוק מקומי בכל השנה אך גם יצוא.
4. טהיטי ליים – ניסיון גידולי ושיווקי רב. בעיקר יצוא בקיץ אך גם שוק מקומי.

זני הדרים פוטנציאלים לערבה – 2014

**5. מנדרינה אודם – מנדרינה בעלת צבע אדום
עז, טעימה וצורה יפה מאד. יש ניסיון גידולי
ושיווקי. המטרה – הגעה לקריסמס עם פרי דל
זרעים.**

מאפיינים בגידול הדורים בערבה – 2014

1. ניסיון חקלאי לא רב בגידול הדורים.

מוצלחים-פומלו, פומלית ואשכוליות אדומות

1. אזור אקלימי חם ויבש. דל משקעים.

2. תוספת לעלות היצור בגלל השקיה מרובה.
(איכות מים?)

4. פומלו לבן: **יבול גבוה**, הקדמת הבשלה
(ספטמבר- אוקטובר), עונת שיווק ארוכה (עד
מרץ). קטיף זול ומהיר.

פומלו לבן 'גוליית'

פומלו גולית (הובא לישראל מאוסטרליה)

עץ פומלו גולית בערבה הדרומית (יהל)

עליזה

- פותח על ידי המשביחה ד"ר עליזה ורדי ז"ל.

**עליזה – מיכלוא של מנדרינה ופומלו: צורת אשכולית. טעם
מיוחד, חסר זרעים, מתקלף בקלות, הבשלה אוק' - פבר'.**

עליזה (הבשלה: ספטמבר-מרץ)

עליזה, סוכת הנשיא – אוקטובר 2013

עליזה - ינואר 2013

עליזה - ינואר 2013

עליזה - ינואר 2013

עליזה – עץ מניב בשיא העונה (ינואר 2012)

מנדרינה 'אורה'

אשכולית מתוקה
'עליזה'

מנדרינה 'אודם'

פומלית אדומה
'עינת'

עליזה – פרי דמוי אשכולית צהובה מתוקה

- מכלוא ישראלי של פומלו אדום עם מנדרינה.
- הבשלה : ספטמבר – פברואר/מרץ.
- פורה, חסר/מועט זרעים.
- טעם מצוין ומיוחד. מתוק ואינו מריר כמו אשכולית.
- מיצי מאד. פרי כבד ביחס לגודלו.
- קליפה דקה.
- אינו מכיל פורנוקומרינים (חומרים המצויים באשכוליות)

רדסון

פומלו עם אשכולית אדומה

**מכלוא ישראלי שפותח על ידי המשביחה
ד"ר עליזה ורדי ז"ל.**

15/10/07 – רדסון (גלבוע)

רדסון 77, חושחש, עפרוני-נהלל, 7/10/10

רדסון 77, חושחש, עפרוני-נהלל, 7/10/10

רדסון 4-11-09 : פרי אחרי 5 ימי הבחלה

רדסון 77 – גלבוע 13/12/07 (כח"מ 13%)

רדסון – פרי חיצוני (פרדס אזורי גלבוע 13/12/07)

רדסון : פרי פנימי עם לחי ורודה-דצמבר 2009

רדסון – לחי אדומה במגע בין פירות ועלים

רדסון (גיל 6) – פוריות טובה (09-11-11)

רדסון מול אשכולית אדומה ריו-רד: 11-11-09

רדסון 77 (ימין), סטאר רובי (שמאל)

רדסון - מאפיינים

1. פירות גדולים , בעלי ציפה אדומה.
2. פוריות טובה (גם ללא חיגורי ענפים).
3. טעם טוב. (אחוז סוכר 12%-14%).
4. פירות דלי זרעים. נטיעה רחוק ממפרים.
5. היסדקות פיטם בחלק מהפירות.
6. הבשלה: אוקטובר- פברואר (לפי האזור)

לימונים וליים

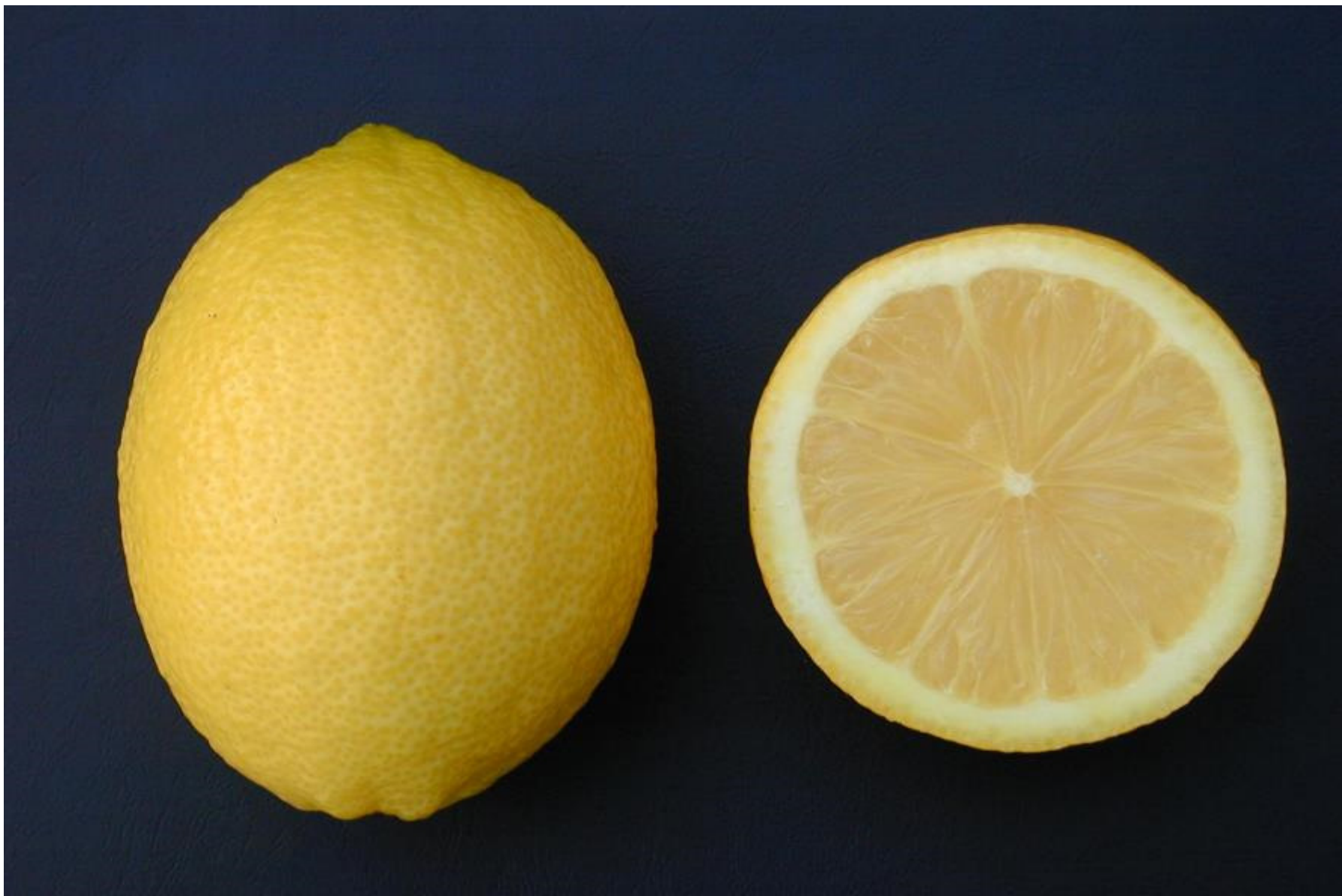
לימון 'יוריקה אלן'. מניב גם בקיץ. פורה מאד. מבוקש 60-65 ממ

לימון 'יוריקה אלן'. אוקטובר 2013, אחרי הבחלה.

**לימון-יוריקה קוק. פרי יותר מעוגל. פורה מאד.
שיווק כל השנה.**

לימון 'וילה פרנקה' חסר זרעים (פיתוח ישראל)

תיבה ארוזה של טהיטי-ליים . בית שאן, יולי 2013

טהיטי ליים

**מנדרינה אודם - הבשלה מדצמבר עד
פברואר.**

**פרי אדום ויפה. טעים. מועט זרעים בתנאי
בידוד ממפרים. בסמיכות למפרים הפירות
מכילים זרעים בכמות בינונית.**

אודם – נגב. שבוע ראשון של דצמבר. צבע סביר, טעם טוב

אודם על חושחש ממושב חלץ – אמצע ינואר 2013

אודם – צבע וצורה מרהיבים עין . 19-1-09

אודם – אמצע ינואר 2013 מושב חלץ

אודם-עלומים, 5/3/09

אודם 52 – חושחש, עלומים, תחילת מרץ 2009

אודם- פרי גדול (בית דגן 20-1-09)

אודם – צבע מלא, וולקני, 15-1-09

אודם – שפע יבול ופרי פנימי. בית דגן 10/1/11

יתרונות בשלב הגידול

1. פורה ודי יציב ביבולים (4-5 טון/דונם)
2. פירות גדולים כאשר היבול מאוזן.
3. היסדקות פירות מועטה מאד.
4. מבשיל בדצמבר: 'מתנה יפה לקריסמס'.
5. תקופת שיווק ארוכה - הפירות מבשילים החל מדצמבר, ונשארים על העץ במצב טוב עד חודש מרץ.
6. אינו נתקף על ידי פטריית האלטרנריה.

'אודם' עלומים אביב 08 – כיסוי רשת למניעת האבקה

'אודם' עלומים – כיסוי רשת בתחילת הפריחה

פריסת רשת בצורת גג נוסח מחם עירוני – חורף 2012-13

לסיכום זני הדרים פוטנציאלים בערבה

<u>ניסיון</u> <u>שיווקי</u>	<u>ניסיון</u> <u>גידולי</u>	יתרון אפשרי <u>בערבה</u>	<u>הזן</u>
אין	התחלתי	יצוא-ספטמבר	עליזה
התחלתי	יש	יצוא- אוקטובר	רדסון
יש	יש	מלסקו	לימונים
יש	יש	מלסקו	ליים
יש	יש	יצוא- קריסמס	אודם

**תודה על ההקשבה ותשומת הלב.
בהצלחה! אנחנו אתכם.**